Otuzdördüncü sene. Sayı - 5194 : 837

Cumartesi 3 İlkteşrin 1942

FOTO SABAH
İstiklâl cadd. 289 Beyoğlu İşt.
RESİM ATÖLYELERİ
Cumhur Başkanı, Heyeti Vekile, Büyüklerimizin son fotoğrafileri, yağlı boya, Pastel, Kara kalem, sepya ağrandismanlar. Taşra siparişleri vaktinde derhal gönderilir.

Tasviri Efkâr

MÜSTAKİL YEVMÎ GAZETE

Telefon : 20520
Telg. Tasviriefkâr, İstanbul

Bir milletin ekmekten sonra birinci ihtiyacı tedris ve terbiyedir.

Danton

(Şerhi 2 nci sahifemizde)

KABİNENİN İÇTİMAI

Hayat pahalılığını durdurmak ve ihtikârı önlemek için cezrî tedbirler hazırlanıyor

Artık millî düşman: İhtikârdır!

Bezirgân ruhlular bütün istihsali kendilerine suç ortağı kılarak cehennemî makanizmanın asıl işletme merkezinde bizi yanıltacaklarını sanmak budalalığında bulunuyorlar, esas millî müdafaamızın ve millî müdafaa politikamızın emniyetle, buhransız ve tehlikesiz nihayete kadar gitmesidir

Ankara, 2 (Tasvirî Efkâr) — Heyeti Vekile bugün saat 15 de Başvekil Şükrü Saracoğlunun başkanlığında toplanmış ve müzakereler akşam 20 den sonraya kadar devam etmiştir. Bu toplantıda günün mühim meseleleri ve bunlar meyanında bilhassa iaşe işlerinin bahis mevzuu olduğu kuvvetle tahmin edilmektedir.

Hükûmet tarafından iaşe meseleleri hakkında bazı mühim kararların alındığı veya alınmak üzere olduğu söylenmekte ise de bunların mahiyeti hakkında henüz esaslı malûmat yoktur. Maamafih bu yeni kararların çok yakında ilân ve tatbik edilecekleri muhakkaktır. Katiyetle söylenebilir ki, gittikçe artan hayat pahalılığında bilhassa bazı müstehlik sınıfları sıkan, gıda maddelerinin anormal fiyat tereffülerine karşı vaziyetin icap ettirdiği tedbirleri almakta bir an bile tereddüt edilmiyecektir. Bazı kimselerin vaziyetten istifade ederek yersiz, sebepsiz, aşırı kârlar peşinde koşması, bazı kimselerin de istifçilik yapmaları burada derin bir infial uyandırmaktadır.

Yarınki Ulus'da çıkacak başmakalede bugünkü durum hakkında şunlar yazılmaktadır:

«Türk milletinin her ferdi her sabah Millî Müdafaa politikamızın zaferinde kendi hayat, hürriyet ve refahının başlıca inancaşını görerek uyanmalı, şevk ile işine sarılmalıdır. Hiçbir ahlâk bağı tanımıyan bir

(Devamı sahife 3, sütun 5 te)

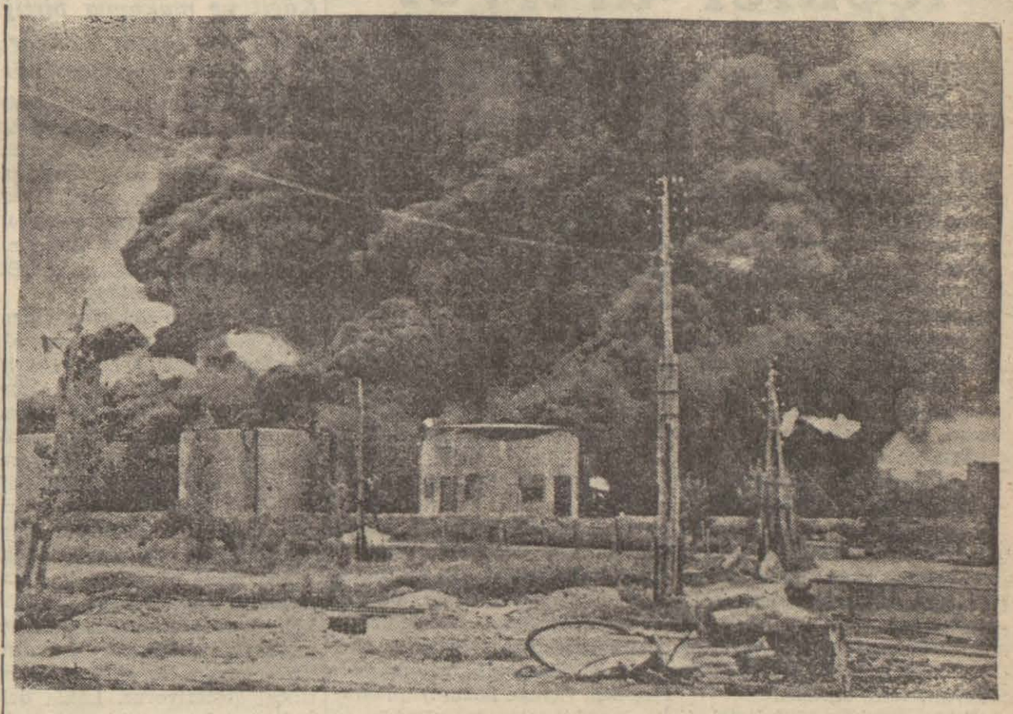

Maikop petrol bölgesinde Rusların ateşe verdikleri tesisat yanarken

Günün yazısı

Yine mangal kömürü meselesi

GEÇENLERDE Bulgarların, muhtaç olduğumuz mangal kömürünü satmakta nazlı davrandıklarını ve çok yüksek fiyat istediklerini yazmış, onların da bir nevi ihtikâra başlamaları üzerine kendilerinden kömür almaktan vazgeçilmesini tavsiye eylemiştik.

Bu neşriyatımız tesir eylemiş olacak, ki Bulgarlar evvelce bir kilo kömür için on, on buçuk kuruş istedikleri halde sonradan sekiz buçuk kuruşa kadar inmişler, Mahrukat Ofisi de bu fiyat üzerinden kendilerile uyuşarak 16 bin ton Bulgar kömürü getirtmiye karar vermiştir.

Eğer Bulgarların kilo başında nihayet bir buçuk kuruş tenzilât yapmıya rıza göstermeleri bizim kuvvetli neşriyatımızdan ileri geldiyse, bir tek makalemizle memlekete 24 milyon kuruş kazandırmış oluyoruz, ki bundan dolayı iftihar etmek hakkımızdır.

Maamafih Bulgarlar kilo başına bir buçuk kuruş tenzilât yapmakla kömür bize, yine ucuza mal olacak değildir. Bazı gazetelerin yazdıklarına göre, Bulgaristandan buraya kadar denizden nakil ücretile depolara kadar taşıma ve yığma masrafı kilo başına beş buçuk, altı kuruşu bulacakmış. Şu halde Bulgar kömürünün kilosunu on dört, belki de on beş kuruşa alacağız demektir.

İşin asıl fena ciheti, bu haberin gazetelerde çıkması üzerine İstanbulda odun ve kömür fiyatının derhal artmak istidadını göstermesidir. Son zamanlarda Belediyenin odun ve kömürü halka ucuzca vereceği hakkında

TASVİRİ EFKÂR

(Devamı sahife 3, sütun 1 de)

Roosevelt

8754 millik bir seyahatten döndü

Cumhurreisine göre Amerikada 4 günde bir gemi yapılıyor

ROOSEVELT

Vaşington, 2 (A.A.) — Reis Roosevelt, Vaşington'a dönmüştür. Kendisi iki hafta müddetle bütün memleket çevrelerini gezmiştir. 17 Eylûl çarşamba akşamı Vaşingtondan ayrılan Reis Roosevelt 8754 millik bir seyahat yaptıktan sonra dün akşam Beyaz Saraya dönmüştür. Reis, askerî ve bahrî üsleri, deniz tezgâhlarını, tank fabrikalarını, uçak ve obüs atölyelerini, talim kamplarını, mühimmat ve ikmal depolarını, yükleme limanlarını, demiryollarını, hava alanlarını ve başka birçok tesisleri gezmiştir. Reis, Mişigan, İltinos,

(Devamı sahife 3, sütun 2 de)

Bakışlar

Arkadaşımız kimleri kasdediyor?

Peyami SAFA

ULUS gazetesinin başyazısında Falih Rıfkı Atay, pahalılığın bir kısım mes'uliyetini piyasa vurgunculuğuna, bir kısmını da yazı vurgunculuğuna (yâni muharrirlere) yükleyor: Yapıcı olmamakla suçlandırdığı tenkitlerimizden şikâyet eden arkadaş: «Vurgunculara yalnız mal piyasasında değil, yazı ve politika piyasasında da bol bol rastgeliyoruz» dedikten sonra, «memleketin nesi var, neye muhtaç, ne kadar mal çıkıyor, ne kadar mal sokuyor, zorluk ve darlıkların kaynağı nedir, bu suallerin cevabını arayan tarafsız tenkitçi gazetelerimizi ve mecmualarımızı boşu boşuna karıştırmış olur.» hükmünü basıyor.

Türkiyenin hiçbir tarih devresinde, Türk gazeteleri ve mecmuaları, memleketin ihtiyacı, mahsul miktarı, istihsal ve istihlâk hacmi, ithalât ve ihracat, piyasa durumları hakkında bugünkü kadar bol liste, cetvel, rakam, grafik neşretmemiştir. Gazetelerimizde sık sık bu istatistikleri görebilirsiniz. Sayın arkadaş Falih Rıfkı isterse, gözlerinin önüne, benim de, kendisinin de boylarımızı aşan gazete ve mecmua nüshaları yığabilirim: günlük gazetelerimizden başka «İktısadî Yürüyüş» ve içinde kendisinin de yazıları olan «Ticarî Birlik» mecmuaları, arayıp da bulamadığını söylediği cevaplar ve rakamlarla tıklım tıklım doludur. Türk Basın Birliğinin Reisi bulunan Falih Rıfkının Türk basınına toptan böyle bir şuursuzluk isnadı savurmasına bütün meslektaşlarım hesabına teessüf ederim.

Ben kendi hesabıma, türlü gazetelerde ve mecmualarda zeytinyağı, pirinç, kömür ilh... istihsal ve istihlâkimiz üzerinde, rakamlara dayanarak yazdığım fıkraları ve makaleleri Falih Rıfkının görmemiş veya görmemezlikten gelmiş olmasına ayrıca teessüf duyarım.

Gelelim prensip bahsine: İktısadî hareketlerin bütününe göre âyarlanmış bir plân ve teşkilât... Bunu istemiyen yalnız biz miyiz? Tâ Falih Rıfkının mensup olduğu Kadro mecmuasından bugün Üniversitenin Ekonomi profesörlerine, Hüseyin Şükrü Babana ve Muhlis Eteye, Halk Partisinin çıkardığı Ülkü mecmuasında Samed Ağaoğluya ve şimdiki Ziraat Vekilimiz Şevket Raşit Hatiboğluya kadar derece derece bütün salâhiyetler, aynı prensiplerin müdafaasını yapmadılar mı? A dan Z ye kadar teşkilâtımızın bozuk olduğunu söyliyen eski Başvekil, ölümünden iki saat evvel Anadolu ajansına verdiği beyanatta teşkilât hasretile bu dünyaya gözlerini yummadı mı?.

Pahalılıktan şikâyetlere gelince, biz, Avrupanın en ucuz memleketinin harp içinde bulunan ve ham madde kaynaklarından mahrum Almanya olduğunu «Ulus» gazetesinde çıkan bir istatistikten öğrendik: Tasviri Efkârda, Merkez Bankası idare meclisi azasından Nusret Uzgörenin neşrettiği «HayatPahalılığı» adlı makalenin muhtelif Avrupa memleketlerinde pahalılık derecelerini gösteren endeksi 28 Ağustos tarihli Ulus gazetesinden alınmıştır. O makalede bu endeksin verdiği mukayese imkânlarına göre en pahalı memleketin Türkiye olduğu gösteriliyordu.

Sayın Falih Rıfkıdan soracağım: Rahmetli Kadroyu bir tarafa bırakalım; fakat bugün Halk Partisinin mecmuası Ülküde yazanlar ve bu arada Ziraat Vekili Şevket Raşit Hatiboğlu da mı bizim gibi yazı ve politika vurguncusu? «İktısadî Yürüyüş» ve diğer mecmualarda, gazetelerde yazan Üniversite İktısat profesörleri Hüseyin Şükrü Baban ve Muhlis Ete de mi bizim gibi yazı ve politika vurguncusu?. Ulus gazetesinde pahalılıktan ve vurgunculuktan şikâyet için yazılmış, çoğunda hiçbir müsbet tedbir gösterilmiyen birçok makalelerin ve hicivlerin muharrirleri de mi yazı ve politika vurguncusu?

Memleketin iktısadî varlığına ait büyük davalar, Ulus gibi devlet ve Partiyi temsil ettiği için en ağır başlımız olması lâzım gelen bir gazetede, hiçbir madde, hiçbir delil, hiçbir rakam, hiçbir hâdise, hiçbir esas gösterilmeden Türk muharrirlerinin yüzüne uluorta savrulmuş bir tezyif şamatasile halledilemez.

Ulusun değerli başyazarı, Türk basınına her nasılsa girmiş ve bizim tanımadığımız namussuzlardan bahsediyorsa, memleketin ekserî gazetelerini şüphe altında bırakmamak için, teşhis imkânı veren ayırıcı vasıflar kullanmalıydı. Bugün bütün memleket basını, Basın Birliği Reisinin uluorta savurduğu kaypak ve ağır isnad altındadır.

Şark cephesinde

Stalingradın Orlovska caddesi zaptedildi

Stalin şehrin müdafilerine son nefere kadar dayanmalarını emretti

Alman tebliği

Berlin, 2 (A.A.) — Alman orduları Başkumandanlığının tebliği:

Kafkasyanın şimali garbi kısmında, Alman kıtalarının taarruzu neticesinde arazi kazançları elde edilmiştir.

Stalingradın şimali garbisinde kuvvetli bir istinad noktası olarak tahkim edilen Orlovska varoşu hücumla zaptedilmiş ve bu varoşun garbında mühim düşman teşkilleri çember içine alınmıştır. Şimal baraj cephesinde yeni şaşırtma taarruzları geri püskürtülmüştür. Bir gün evvel burada tahrip edilen tank miktarı 124 e çıkmıştır.

Kısa menzilli muharebe tayyarele-

(Devamı sahife 3, sütun 3 te)

Rus tebliği

Londra, 2 (A.A.) — Moskovada neşredilen Sovyet gece yarısı tebliği:

1 birinciteşrinde, kuvvetlerimiz düşmanla Stalingrad ve Mozdok kesimlerinde şiddetle çarpışmışlardır.

Diğer kesimlerde kayda değer hiç bir değişiklik olmamıştır.

GROZNİ PETROL SAHASINA DOĞRU

Moskova, 2 (A.A.) — Bugünkü tarihle cepheden Kızılyıldız gazetesine gelen bir telgrafta Mozdok bölgesinde şiddetli muharebeler cereyan ettiği ve Alman motörlü piyadesile Alman tanklarının bu bölgede Grozni petrol sahalarına doğru ilerlemiye çalıştıkları bildiriliyor. Almanlar,

(Devamı sahife 3, sütun 3 te)

Amerikan filosunun zayiatı

Japonlara göre bu filo 72 savaş gemisi kaybetmiştir

Tokyo, 2 (Hususi) — Amerikan haberler politikasının ağır gemi kayıplarını küçük göstermek yolundaki teşebbüslerine karşılık olarak Japon resmi makamatınca aşağıdaki cihetler tesbit edilmektedir: Japonya ile Amerika arasında muhasamatın başlangıcından beri altısı 2 adet «Kaliforna», 1 adet «Marcland», 1 adet «Arizona», 1 adet «Oklahoma» ve 1 adet «Utah» tipi olmak üzere harp gemisi, «Lexington, Saratoga, Enterprise aralarında bulunmak üzere 7 uçak gemisi, büyük uçak gemisi «Langley» ile tipi malûm olmıyan 2 gemi, «Augusta», «Houston», «Marblehead», «Portland» «San

(Devamı sahife 3, sütun 4 de)

Meb'usların tetkikleri

Kadınların lüks iptilâsı erkekleri felâkete götürüyor

Dünkü toplantıda bir kadır muallim hemcinslerini şiddetle tenkit ederek hayat pahalılığında kadınların büyük rol oynadıklarını söyledi

Meb'uslarımız halkın dileklerini dinlerken

Yedi kişiden mürekkep olan İstanbul Meb'usları heyeti halkın dileklerini dinlemiye devam ediyorlar. Dün de öğleden sonra Fatih ve Eminönü kazalarında toplantılar yapılmıştır. Bugün de Üsküdar ve Kadıköyde toplanılacaktır.

Dünkü içtimalarda Vali ve İstanbul Parti Başkanı da bulunmuşlar ve buralarda da evvelki gün olduğu gibi halk bilhassa gıda maddeleri üzerinde görülmekte olan gittikçe yükselme temayüllerinden şikâyette bulunmuş ve bilhassa sabit gelirli vatandaşların çekmekte oldukları sıkıntılar üzerinde durmuşlardır. Bu meyanda bir kadın muallim tarafından ileri

(Devamı sahife 3, sütun 2 de)

Gazetemizin hizmeti

Havagazından şikâyetçi olan okuyucularımız

Bize bir mektupla müracaat ederek adreslerini bildirdikleri takdirde, haklarının aranması için ciddî teşebbüslerde bulunacağız

Havagazının gerek aksaklıklarından, gerek saatlerin fazla yazışından şikâyetler gün geçtikçe artıyor.

Halkı her bakımdan zarara sokan bu halin bir an evvel önüne geçmek için, şikâyetçi okuyucularımızın bize sarih adreslerini bildirmelerini ve gönderilecek mektupların üstüne (Havagazı şikâyeti) ibaresinin ilâvesini rica ederiz. TASVİRİ EFKÂR, sırf halka bir hizmette bulunmak emelile bu işle ciddî surette alâkadar olacak ve aziz okuyucularının haklarını aramak hususunda elinden geleni yapacaktır.

Endişe veren bir salgın

Meyhaneler ve rakı içenler artıyor

İçki içilen yerleri tahdit edecek bir kanun maddesine şiddetle ihtiyacımız vardır

KANDEMİR

HATIRLARIM Kİ, yedi sekiz sene evvel Sultanahmetteki Tapu Dairesinde karnı ağrımıya başlıyan bir dost, bir kadeh konyak içecek yer araya araya Beyazıda kadar gittiği halde, bir eczahaneye girmekten başka çare bulamamıştı. Şimdi haber veriyorlar ki; aynı yol üstünde, meyhaneler hariç 24 tane ayakta içki sunan dükkân peyda olmuş! Merak edip o yolda bir de ben dolaştım; daha öğle olmamıştı. Saat on bire geliyordu. Bu ayaküstü içkicilerin tezgâhları başında rakı, şarap, bira kadehlerini tokuşturanlar, hattâ çoktan gözbebekleri kaymışlar vardı. Bu çeşit tezgâhlardan hiçbiri müşterisiz değildi. Tekrar edeyim; vakit sabahtı!

Eski ayyaşlar vakti kerahati, havanın kararmasını beklerlerdi. Artık bu vakit, gün doğarken başlıyor galiba!...

İçkinin çeşit çeşit zararlarını sayıp dökecek değilim.

Fakat içki içme imkânının bollaşması, içkinin mükemmel şekilde teşhir edilmesi üstünde biraz durmamız lâzımdır.

Bir meraklı çıkıp da istatistik yapsa görür ki, adım başında rastlanan bu tezgâhlara dadananların çoğu içkiye yeni alışanlardır. Ve bunlar (henüz ağzına içki koymamış olanları) boyuna buralara çekip durmaktadırlar.

İnhisarlar Başmüdürünün içki fiyatları yükseldiği halde sarfiyatın yüzde otuz artmış olduğunu bildiren beyanatını unutmayınız.

Yine unutmayınız ki; bütün içki fabrikalarının harıl harıl çalışmalarına rağmen şişeler kapanın elinde kaldığından piyasada rakı bulunamıyor. Demek ki beş altı ay evveline nazaran artan yüzde otuz da az geliyor, ortada mal olsa, içen nisbeti yüzde yüzü bulacak!

Bu neden böyle oluyor? Ancak içkinin iyi edebileceği bir salgına mı tutulduk? İçki içmiyeni cezaya çarpan yeni bir kanun mu çıkardık? Paramızı nereye sarfedeceği mizi bilemiyecek derecede zengin mi olduk?. İçkinin medeniyet icabatından olduğunu bağıran bir propagandaya mı başladık? En çok içene büyük ikramiyeler vâdeden bir müsabaka mı açtık, ne oldu?

Hayır, hiçbiri değil. Sadece içkiyi birdenbire ayağa düşürdük.

Yeşilay istediği kadar propaganda, irşad ve telkinle mücadele ededursun, içki bu kadar gözönünde bulundukça, bu derece mükemmel arz ve teşhir edildikçe, böyle kahve, çay gibi, su gibi her tarafa yayılıp bollaştıkça (içkiye hücum) un önüne geçebilmek asla mümkün olamaz.

Anadoluda birçok kasabalarda akşamları meyhane bahçelerinin bile - içenleri göstermiyecek şekilde - boydan boya perdelerle örtülmekte olduğunu görmüştüm.

İstanbul ise bu âr perdesini kökünden sıyırıp atmakla kalmıyarak, içki tezgâhlarını en işlek caddelerde bile, burnumuza sokacak derecede ortaya atmış bulunuyor.

Geçen gün Vali ve Belediye Reisi Dr. Lûtfi Kırdara da söylediğim gibi, bu bir şehrin yüzün üağartacak bir hal değildir.

Ancak bu, artık bir şehir derdi olmaktan çıkmış, bir hükûmet işi halini almış bulunuyor ve içki içilen yerleri tahdit edecek bir kanun maddesine şiddetle ihtiyacımız olduğunu gösteriyor.

Üniversite muhiti olan bir mıntakada bile - ayakta veya oturarak içilen, bir kelime ile - meyhaneler sayısının kitapçılarınkini üç dört misli aştığı unutulmazsa, bu kanun maddesinin yapılıp çıkarılması hiç gecikmez kanaatindeyim.

KANDEMİR

Okul defterleri ne zaman tevzi edilecek

Kâğıt ve mukavva birliği lüzumlu kâğıdı kısa bir zamanda temin etmelidir

Talebe için temini kararlaştırılan defterlerin şimdiye kadar çıkmaması, buna mukabil mekteplerin açıldığı şu günlerde piyasada bir defter vurgunculuğunun başgöstermesi dolayısile kendisine müracaat ettiğimiz Maarif Müdürü Muhsin Adil Binal, şunları söylemiştir:

«— Evet, bu defterlerin şimdiye kadar çıkması gerekirdi. İstanbul Kâğıt ve Mukavva İthalâtçıları Birliği, ihtiyaç nisbetindeki kâğıdı Belediye İktısat Müdürüğü İstihlâk Kooperatifinin emrine verecek ve Kooperatif de kısa bir zamanda bu defterleri imal ettirerek kendilerine gönderdiğimiz ihtiyaç listelerine göre mektep kooperatiflerine tevzi edeceklerdi. Fakat maalesef Kâğıt İthalâtçıları Birliği istenilen miktar kâğıdı henüz İstihlâk Kooperatifi emrine vermemiştir. Bu hususta azamî istical gösteriyoruz. Lâkin defterlerin daha ne vakit temin edileceği hususunda şimdilik birşey diyemem. Hali hazırda piyasada fazla fiatla defter satışına mâni olmak için de Müdürlüğümüzün yapacağı bir şey yoktur. Halen Belediye İktısat Müdürlüğünden cevap bekliyoruz.»

Kuru kafa çetesi

İki bacaksız tehdit ile bir adamdan para koparmak istediler

Sultanahmet civarında oturan Safder adında birisi geçenlerde postadan garip bir mektup almıştır. Mektupta şunlar yazılıdır:

«Bu mektubu alır almaz 3 gün içinde Sultanahmed parkındaki kapıdan girer girmez birinci büyük ağacın kovuğuna 500 lira bırakmazsan kendini ölmüş bil. Biz sözümüzü yerine getiren çeteyiz. Emrimizi dinlemezsen 3 üncü günün son saatinde kendini ölmüş bil.»

Mektubun imza yerinde de bir kuru kafa resmi bulunmaktadır. Safder bunu alır almaz telâşlanmış ve vakayı derhal zabıtaya haber vermiştir. Bunun üzerine tertibat alınmış. Safdere parayı denildiği gibi ağaç kovuğuna koymaşı tavsiye olunmuş ve Safder boş bir zarfı buraya bırak tıktan sonra polisler derin bir hayrete düşmüşlerdir. Zira mezkûr ağaca 12—13 yaşlarında iki çocuk çekingen tavırlarla yaklaşmış ve zarfı alarak sür'atle kaçmıya başlamışlardır. Suçlu küçükler yakalanmış ve adliyeye teslim edilmişlerdir. Bunlar Mehmed ve Hulûsi adında iki arkadaştır.

Evvelce yapılan Kanuna muhalif hareketler cezalandırılabilir mi?

Adliye Vekâleti ile Temyiz mahkemesi arasında çıkan adlî ihtilâf münasebetile Profesör ve eski Adliye Vekâleti Müsteşarı avukat B. Kenan Öner'in fikirlerini sorduk. Sayın hukukcumuzun bu hususta bize verdiği güzel bir makaleyi eşağıda bulacaksınız

TEVCİH ettiğiniz suali şu şekilde anlıyorum: Milli Korunma kanununa tevfikan bazı maddeler hakkında hükûmetçe el koyma kararı verilmesine rağmen bu karara muhalif harekette bulunmak suretile suç işlenmiş ve bilâhare bu el koyma kararı refedilmiş bulunursa kararın meriyette bulunduğu sırada yapılan bu kabil harekât hakkında cezaî takibat icrası caiz midir?..

Mülâhazatımın hududu da bu istizah dahilinde bulunmasına göre cevabımı da bu sualle karşılaştırmak icap edecektir.

Her şeyden evvel bir mukaddimenin arzına müsaadenizi diliyeceğim: Milli korunma kanunu 26/1/940 tarihinde neşredilmiş ve 71 inci maddesinde neşir tarihinden itibaren mer'i olacağı gösterilmiş olmakla beraber hükmü hükûmetçe kanunda gösterilen ahvali fevkalâdenin zuhuru kanaatile kendisine verilen vazife ve salâhiyetlerin ifa ve istimaline lüzum hasıl olduğunun görülmesi ve kanunun tatbikine başlanacağının ilân ve Büyük Millet Meclisine arzedilmesile takyit edilmiş olduğu ve bu kanun hükümlerinden hangisinin tatbiki icap edeceğinin takdiri de hükûmete bırakılmış bulunduğu için Milli Korunma kanunu neşri tarihinde muteber olmakla beraber hükmünün tatbiki de hükûmetin göreceği lüzuma ve bunun ilân ve Meclise arzile beraber hangi madde hükmünün istimaline lüzum gördüğünü ilân etmesine bağlı bulunmaktadır. Bu sebeple Milli Korunma kanununa taallûk eden mülâhazatta da bu noktaların gözönünde bulundurulması lâzımdır.

Bu kanunun 14 üncü maddesinde lüzumlu gördüğü eşyaya değer fiyatının tediyesi mukabilinde el koyarak bunları almak, maksada göre bey'i ve tevzi etmek, ihtıyacı olanlara kârsız vermek salâhiyeti hükûmete verilmiş ve buna karşı yapılacak muhalefetlerin mahiyet ve cezası bu madde ile 54 ve 55 inci maddelerinde tasrih edilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh bu mevzuata göre bir suç vücude gelebilmek için her şeyden evvel elkoyma salâhiyetinin istimal olunacağı ilân edilmiş olmak lâzım gelir. Ve bu ilân yapılmakla suçun kanunî unsuru da meydana gelmiş olur.

Hükûmetçe usulüne tevfikan böyle bir karar ittihaz ve ilân edildikten sonra yine hükûmet hâiz olduğu salâhiyete istinaden bu hakkı istimalden sarfınazar eylediği takdirde âdeta evvelce el koyma kararı hiç ittihaz edilmemiş gibi bir mahiyet hasıl olarak bu ikinci karardan evvel memnu bir fiil halinde olan bu karara muhalif hareketler de bir fiili mübah haline istihale eder ve ondan sonra da bu kabil hürmetsizlikler için ceza tatbik olunamaz. Emir olmıyan yerde itaatsizlik de mevzuu bahis değildir.

İkinci kararın makabline tesir ve şumulü derecesine gelince - ki fikrimce sualinizin hukuki şekilde ifadesi de budur - bu hususta mütaleamdan evvel umumî mahiyeti hâiz olan Türk ceza kanunumuzun birinci ve ikinci maddelerine göz gezdirmek faydalı olur.

Filhakika bu kanunun birinci maddesi «Kanunun sarih olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemiyeceğini» gösterdiği gibi 2 nci maddesinde de «İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm» ve kabahat sayılmıyan bir fiilden dolayı da kimsenin cezalandırılamıyacağını» ve hattâ «Böyle bir ceza hükmolunmuşsa icrası ve kanunî neticeleri kendiliğinden kalkacağı» hükmünü de kabul etmiş bulunmaktadır. Mademki mevzuubahs fiilde ceza unsuru hükûmetin el koyma lüzumunu kabul ederek neşir ve ilânile tekemmül edecektir. Bu unsurun iptidaen mefkut veya intihaen merfu olması ayni neticeyi tevlid ederek 2 nci maddenin sarahati veçhile işlendikten sonra yapılan kanunla suç sayılamıyan bir fiilden dolayı kimsenin cezalandırılamıyacağı ve ceza verilmişse icrasının ve kanunî neticelerinin kendiliğinden kalmıyacağı tabii bulunmak icap eder. Bir fiilin kanunî suç unsurunun kalkması suçun kalkmasından başka birşey ifade etmez.

Vâkia bu 2 nci maddede bir kanunla ceza tehdidi altına konmuş bir fiilin bilâhare yapılan diğer bir kanunla cürüm veya kabahat sayılmaması mevzuubahs olmasına mukabil hâdisemizde ikinci bir kanunla el koymak fiili mübah haline gelmiş değildir. Fakat kanunun hükmü hükûmetçe ittihaz olunacak karara bağlı olduğuna bakılınca neticenin farkı olmadığı da görülür. Hususile herkesçe bilinen ve kabul olunan ceza hukukuna göre tefsirde maznunlar lehine hareket bir muktazayı adalet olunca...

Tekrar edeyim ki suale mevzu ittihaz ettiğiniz temyiz kararını ve bu kararın esbabı mucibesini henüz görmediğim için şahsî fikrimi bu kararla mukayese ederek rücu mu, yoksa ısrar mı icap edeceğini düşünmüş değilim.

Kenan Öner

İHTİKÂR SUÇLARINA AZAMİ CEZALAR VERİLMESİ MESELESİ

Gazetelerde bir de ihtikâr suçundan dolayı âzamî cezaların verilmesi hakkında Adliye Vekâletinden Müddelumumiliklere tebligat icra edildiği görülüyor. Bunu nasıl buluyorsunuz?..

— Teşkilâtı Esasiye kanunumuzda teşrii salâhiyet Büyük Millet Meclisine ait olduğu gibi 103 üncü maddesi de hiçbir maddesinin hiçbir suretle ihmaline müsaade etmemektedir... Bu böyle olduğu gibi ceza kanunlarının hemen hepsinde de bazı fiillere taallûk eden ceza kat'i mahiyette olduğu halde bazılarında asgarî ve âzamî iki had arasında dalgalanır. Bittabi bu elâstikiyetten beklenen fayda da fiilin tesirindeki şiddet ve tarzı icrasındaki mahiyet nazarı dikkate alınarak ihtiva edeceği muhafflf veya müşeddit ahvali hâkimin takdirine bırakarak suçla ceza arasında âdil bir nisbet tesisini mümkün kılmaktan ibarettir. Vazıı kanun mevkiinde bulunan kuvvei teşriiye, menettiği bir fiilin mahiyet ve tarzı ikaında mümkün gördüğü tahalüfü karşılamak ve bir müvazenei adalet vücude getirmek için hâkime böyle bir hakkı takdir vermişse - o fiil için asgarî had kaldırılarak kuvvei teşriiyece ceza azamî miktara iblâğ olunmadıkça bu hakkı takdirin şekli istimaline müdahale kanunu tadil ve âdeta kuvvei teşriiyenin hak ve salâhiyetine müdahale olur ki bunu caiz göstererek bir nazariye ortaya sürülemez. Hususile adlî kanunların tatbiki müddeiumumilere değil, hâkimlere mevdu bir vazife olmasına nazaran müddeiumumiliklere böyle bir tebligat hakikaten yapılmışsa hâkimler için muta olamıyacağını da tabiî bulmaktayım. Bittabi Adliye Vekâleti de bunu bizlerden fazla bildiği için kanunun verdiği cezayı intihaba kâfi bulmıyorsa bunu şekli kanunide tadil ettirecek yerde hükkâma müdahale ihsas edecek bu tarzda bir tebligat yapmış olduğuna inanmıyorum.

Bu vesile ile kanunumuzda eksik bırakılan bir noktaya da işareti lüzumlu görmekteyim:

Millî Korunma kanunu, bilhassa bunun 59 uncu maddesinin fıkraları okunursa memnu fiilden failin kasdettiği menfaate daha fazla ehemmiyet verilerek kanunî esbabı müşeddidenin ona göre tayin olunduğu ve ihtikârın havaylci zaruriye üzerinde vukua getirilip getirilmemesine lüzumu kadar kıymet verilmediği görülecektir. Halbuki kazancını halkın midesinden, hayatından çalarak temine yeltenen bir muhtekirle farazâ ince bir kadın çorabından yapılacak ihtikâr ayni şeyler değildir. İnsan fantezi ihtiyacını kolaylıkla ihmal edebildiği halde yemek ve içmekten feragat edemez. Mantarlı bir takunya satmak için hatıra gelmiyecek kadar kâr teminine çalışanların hareketile halkın ekmek veya peynirinden - istihkakı fevkinde - bir kuruş bile fazla kâr edinmek istiyenlerin fiili arasında birinci misal lehine çok fark vardır. Hattâ fantezi ve ferdin gurur ihtiyacına ihtikâr katanların ef'ali mübah bile görülebildiği halde sıhhat ve hayat hırsızlarının idamını bile caiz gösterecek bir sebep bulunabilir. Binaenaleyh kanunun nasılsa nazara almadığı bu cihetı hâkimlerin dalma gözönünde tutarak ihtikâr mevzuunu buna göre ölçmesi ve havayici zaruriyeye taallûkunu dalma esbabı müşeddideı takdirleyeden addederek cezayı - böyle iki had arasına dalgalanan yerlerde - haddi âzama yaklaştırması çok hayırlı olur.

Belki mevzuu bahis tebligat da kuvvei adliyenin bu hususa dikkat nazarını çekmek için yapılmıştır. Yoksa takdiri esbabı müşeddideden ârî ve hattâ yine takdiri esbabı muhaffefeyi hâiz suçlarda failin cezasını - bilâ sebep - arttırmak onların kanunî haklarına bile teaddi mahiyetini alacağı gibi hakkı takdirin istimalini mümkün kılacak kanun hükümlerinin - kanunda tadilât yapılmadan - ortadan kaldırmak da hâkimlerin bu kudsî haklarına bir tecavüz olacağı kadar kuvvei teşriiyenin vazife ve telâkkisine bir müdahale sayılır. Böyle olunca da teşrii kuvvetle icraî kuvveti biribirinden ayırmağa ne lüzum, ne de imkân kalır.

KENAN ÖNER

SİYASİ VAZİYET

Stalingrad muharebesi ve hava faaliyeti

ALMANYANIN Devlet Şefi Hitler, Stalingrad'ın mutlaka düşeceğini son nutkunda söylemişti. Nutkun istikbale ait verdiği yegâne haber bu olduğundan, bunun tahakkuk eylememesini Almanyanın bütün düşmanları temenni etmektedirler. Ruslar ise büsbütün gayretlerini arttırmışlardır.

Fakat Rusyanın en mühim sanayi merkezi ve Türkistan ile Kafkasyanın kilidi olan bu müstahkem mevkiin de âkıbeti artık taayyün etmektedir. Çünkü Almanlar, Rusların son sığındıkları mıntaka olan şehrin şimal varoşlarından hâkim bir mevkide olan Orlofka'yı da hücumla almışlar ve bunun garbında Rus kuvvetlerini çember içine sokmuşlardır. Bunların imhası gün ve belki de yalnız saat meselesidir.

Stalingradın bu kadar mukavemet eylemesi, buradaki muharebenin şimdiye kadar yapılan bütün muharebelere hiç benzemiyen hususiyeti haiz olmasından ileri gelmiştir. On beş aydanberi Rusyanın ucu bucağı olmıyan ovalarında, Alman orduları, zaferden zafere erişmiş olmalarını, Alman idare ve kumandasının üstünlüğüne ve bahusus tank, topçu, tayyare gibi muhtelif silâhların birbirini tamamlayıcı bir surette kullanılmasına borçludur. Halbuki Stalingrad'da dost ve düşman askeri birbirine karışmış olduğundan büyük kuvvetlerin sevk ve idaresi durmuştur. Muharebeleri sür'atle neticelendiren en modern harp silâhı zırhlı arabalarla pike tayyareleri, düşman askeri kadar kendi askerini de kırmamak için susmuştur. Stalingrad muharebesindeki galibiyet ve zaferin âmili kumanda ve idare üstünlüğü değil, nefer ve küçük zabitin yetişmiş olduğu kadar gözü açık ve kahraman bulunması olacaktır.

İkinci cephe açmıya bir türlü yanaşmak istemiyen Rusyanın müttefiklerinden İngiltere Rusların yükünü hafifletmek için Almanyanın şehirlerine kitle halinde yapmakta bulunduğu hava hücumlarını dokuz gündenberi durdurmuştu. Çünkü bu hücumlar, kendisine çok pahalıya mal oluyordu.

Evvelki gün belki de Rusların zoru üzerine bu hücumlar tekrar başlamıştır. Fakat bu hücum dahi İngilizlere ağır zayiata mal oluyor. Kendi tebliğlerine göre 17 ve Almanlara göre 22 bombardıman tayyaresi kaybetmişlerdir. Şimal Denizinde bir Alman deniz kafilesine taarruz eden İngiliz filosu da dört harp gemisi kaybetmiştir.

İngilizlerle Almanlar arasındaki hava muharebelerinde üstünlük, Alman hava kuvvetindedir Eylûlün yirmisi ile onu arasında İngilizler yirmi dördü Akdenizde ve kalanı Avrupada olarak 95 tayyare kaybettikleri halde Almanlar Büyük Britanya adasına karşı yaptıkları hücumlarda ancak 18 tayyare kaybetmişlerdir. Şimdiye kadar İngilterede Almanların hava hücumlarında kırk yedi bin sivil öldüğü dün Avam Kamarasında bildirilmiştir.

Muharrem Feyzi TOGAY

AT YARIŞLARI

Ankara ikinci hafta koşuları

Haftanın en mühim koşusu Arap atlarının üç yaşlılar ile yapacakları koşudur

MEVSİMİN ikinci haftasında olmamıza rağmen koşular birdenbire büyük ehemmiyet peyda etmişlerdir. Bu, ikramiyelerinin yüksekliği ve mesafelerinin uzamasile meydana gelen ve bu yüzden en iyi atların bu cazib şartlar içinde koşulara girmelerile sabit olmuştur.

Bu haftaki yarışların en mühimmi Arap atlarının 3 yaşlılar ile yapacakları koşu ve Hümayunsuz olarak iki yaşlıların kendi aralarında mücadeleleridir.

Her 3 yaşlının ileride nasıl bir at olacağını anlıyabilmek için kendilerine uygun mesafelerde yaş sıkletleri altında büyükleri ile bir kaç koşu yapmaları ve sene sonuna doğru hakiki kuvvetlerini bu suretle mücadele ederek belli etmeleri iyi bir usuldür. Böyle hafif sıkletler altında baş atları geçmiye muvaffak olan veya onlara yakın bir derece ile yarışı bitirmiye muvaffak olan taylar ilerisi için kendilerinde beslenen ümitleri canlı bir şekilde meydana koymuş olurlar.

Birtakım ihmaller ve koşu içerisinde yanlış bir tâbiye kullanmak, bir kelime ile antrenörlük hatası yüzünden üstüste mağlûp ettirilen Hümayun bu hafta koşmuyor.

Hümayun memleketimizde bu seneye kadar yetişen saf kanların en iyisi olmak vasfını hem şecere ve hem de yaptığı koşularile meydana koymuş bir taydır.

Gelecek hafta yapacağı koşu, kendisinin ilerisi hakkında kat'i bir hüküm verebilmek imkânını bize bahşedeceği için daha bir hafta sabretmemiz lâzım gelmektedir.

TAHMİNLER:

BİRİNCİ KOŞU: 3 ve yukarı yaştaki İngiliz atlarına mahsus satış koşusudur. Mesafesi 2000 metredir. Bu koşuya yalnız (Sifkap) kaydedilmiştir. 60 kilo ile koşacaktır.

İKİNCİ KOŞU: 3 ve yukarı yaştaki saf kan Arap atlarına mahsus, mesafesi 1600 metredir. Koşuya: Tomurcuk 61, Yılmaz 61, Ceylântek 61, Tarzan 59, Can 50, Hızır 50, Dabi 50 kilo ile iştirâk etmektedirler.

Büyük atların en kuvvetlisi olan Tomurcuk, 3 yaşlıların en iyilerine 11 kilo bir fark vererek koşmakta olması, diğerlerine bir şans vermekteyse de, Tomurcuğun kilosunun kendi yaş sıkleti olduğunu gözönünde tutarsak burada da birinci favori olduğu meydana çıkar.

Hızır İstanbulda yaptığı koşularda Dabiye katiyetle tefevvuk etmiş ve çok hızlı bir tay olduğunu da göstermiştir. Mesafenin 1600 metre oluşu burada uzun mesafe hayvanı olmak istidadını gösteren Dabinin bir parça lehinedir.

Koşu, son 400 metresinde çok sıkı mücadelelere sahne olabilecek bir vaziyettedir. Zira Tarzan ve Ceylântek de çabuk hayvanlardır. Fakat bu mesafede Tomurcuğa rakip olmaktan uzaktırlar.

Kanaatimce büyük mücadele 3 yaşlılarla bunlar arasında cereyan edecektir. Maamafih sürpriz olarak 3 yaşlılardan Dabi ve Hızırın ihmal edilmemesi lâzımgelir.

Favori: Tomurcuk.

Plâseler: Tarzan. Dabi. Hızır.

ÜÇÜNCÜ KOŞU: 2 yaşlı saf kan İngilizlere mahsus ve 1200 metre mesafeli bu koşuya: Varadin 56. Pınar 54.5, Haspa 54.5, Karmen 54.5, Destegül 54.5, Nilüfer 54.5 kilo ile iştirâk etmektedirler.

Bunların içerisinden Karmen ilk defa koşmaktadır. Diğerlerini İstanbuldanberi muntazaman yaptıkları koşularda takip edebilmek fırsatını bulmuş ve aralarında bir paremin de mevcut olduğuna kani olmuşuzdur.

Müsavî kilolarla yarıştıkları için ve kuvvetleri de aşağı yukarı tecrübe edilmiş olduğuna nazaran yarışın Varadin ile Destegül arasında cereyan etmesi normaldir. Her gün bir parça iyileşmekte olan Haspa elân bir istifham olarak durmaktadır.

Maamafih tay yarışı olduğu için her an bir sürprize bilhassa Pınar tarafından intizar edilmesi de icap eder.

Favori: Destegül, Varadin.

Plâse: Haspa, Pınar, Nilüfer.

DÖRDÜNCÜ KOŞU: 3 yaşlı İngiliz atlarına mahsus ve 2800 metre mesafeli bu koşuya: Davalaciro 58, Karabiber 58, Heybeli 58, Gongadin 56.5, Çobankızı 56.5, Demet 56.5, Buket 56.5 kilo ile iştirâk etmektedirler.

3 yaşlıların en iyilerinin bir arada ve ilk defa olarak bu kadar uzun bir mesafe üzerinde koştuklarını nazarı itibara alırsak tahmin vermekte bir parça teredrüt etmek icap ediyor.

Çok hızlı ve nefesli birer hayvan olan Gongadin ile Buket ilk nazarda yarışın büyük favorisi olarak görülmektedir.

Bilhassa Demetin yardımcı olarak yarışta bulunması Buketin yükünü hafifletecektir kanaatindeyim.

Sonra bu iki tay da önde gitmiye meraklıdırlar. Bu vaziyet istemedikleri halde bile daha başlangıçtan itibaren mücadeleye girişmelerini intaç ettirir. Diğerleri de arkada rahat olarak gelmiye çalışacaklardır. Bu şerait altında yarışın bütün yükü son 400 metrenin hattâ daha kısa bir mesafenin içerisine toplanmış olacaktır ki bundan kimin istifade edeceğini bilmek hakikaten çok güç bir iştir.

Yarış ağır bir tempo ile giderse Çobankızı bundan istifade edebilir.

Bu yarışın en ehemmiyetli noktası sonbahar handikapında yaşlı atlarla 3 yaşlılardan hangisinin boy ölçüşebileceğini meydana koyabilmesindedir. Ve bu yüzden dolayı da içlerinde birinciyi seçmek çok zor olmakla beraber yarışın normal bir seyirde cereyan edeceğine göre tahminimi verebiliyorum.

Favori: Gongarin, Buket.

Plâse: Çobankızı, Karabiber, Heybeli.

BEŞİNCİ KOŞU: 3 ve yukarı yaş taki yarım kan İngilizlere mahsus olan bu koşuya, Elhan 60.5, Meneviş 54.5, Tiryakı 54 kilo ile iştirâk etmektedirler.

Favori: Elhan.

Çifte bahis: 3/4 üncü koşular arasındadır:

Sedat F. EVRENOS

İTİZAR — «Mavi Kelebek» milli romanımızı yazımızın çokluğundan bugün koyamadık. Karilerimizden özür dileriz.

Temenniler

Postaları islâha mecburuz

Reyhanlıyeden yazılıyor:

«Günü gününe gazete okumak için abone olduğum gazeteniz maalesef günlük olarak gelmiyor. Ekseriyetle iki nüsha birden, bazan üç hattâ bazan dört nüsha bir arada geliyor!»

Adresi mahfuzdur.

TASVİRİ EFKÂR: Hergün gitgide artan bu şikâyetler karşısında Posta İdaresinin ne gibi tedbirler aldığını hakikaten merak ediyoruz.

BİR POSTA ŞİKÂYETİ DAHA, BAŞIBOŞ VE KEYFİ POSTA TEVZİATI

Orhangazi abonelerimizden biri iki ay kadar evvel gazetesinin muntazam gelmediğini şikâyet etmiş, biz de Posta İdaresine müracaat ederek vaziyeti bildirmiştik. Birkaç gün gazete muntazam gittiği halde İdarenin gevşekliği yüzünden işler tekrar başıboş kalmış ve eski hal aksaklık yine başlamıştır. Abonenin yeni şikâyetini aynen kaydediyoruz:

«Birkaç zaman evvel gazetelerimiz bir gün sonra geliyordu. Size yaptığımız müracaat üzerine bu hal düzeldi. Bir zaman için iş yoluna girdi. Fakat 15 gündür yine eskiden olduğu gibi gazetelerimiz geç geliyor. Gazeteler posta ile burada bulunan bayie geliyor, Kaza reisi bulunan Kaymakama geliyor, fakat bizim gibi abonelerin gazetesi gelmiyor! Bunun neden ileri geldiği anlaşılamamıştır. Acaba abonenin her gün muntazam gelmesi için nüfuz sahibi mi olmak lâzımdır. Yoksa merakla okuduğumuz gazeteyi o gün için 5 kuruş feda ederek bayiden mi almak icap ediyor, yoksa bizim gibi merak sahiplerine birkaç gazete fazla satmak için mi böyle hareket ediyorsunuz?»

Postanın bu gelişigüzel tevziatının gazete idaresini ne gibi ithamlar altında bıraktığı görülüyor. Posta İdaresi vâki şikâyet üzerine işleri düzeltmeyi becerdiğine göre tevziatı her zaman muntazam olarak da yapabilir demektir. Posta İdaresinin başıboşluktan kurtarılması için alâkadarların harekete geçmesini bekleriz.

Kartal ve havalisinde ekmek darlığı

Vali bu mıntakaya un tevzii için alâkadarlara emir verdi

Kartal ve havalisinde ekmek darlığı devam ettiğinden dün yine bir çok şikâyetlerde bulunulmuş ve halk Valiye bizzat müracaat etmiştir.

Vali Ofise, un verilmemesi hakkında emir verildiği halde, mes'uliyeti kendisine ait olmak üzere buralara un verilmesini bildirmiştir. Bunun üzerine dün Maltepeye bir miktar un verilmiştir. Bugün, ihtiyacı olan diğer mıntakalara da dağıtılacaktır. Ofis Müdürü Şakir de bu mesele için Ankarada temaslarda bulunmaktadır.

Bu bakkallar da 100 ekmek karnesini nereden buldular

Taksimde, Sıraselvilerde, 117 numarada bakkallık yapan Yorgi, 85 lira mukabilinde birisinden 20 adet ekmek kartı tedarik etmiş ve bunlarla temin ettiği ekmekleri yüksek fiyatlarla satmıştır.

Yorgi yakalanmış, fakat karneleri kimden aldığını söylemekten imtina etmiştir.

Bundan başka Yenişehirde bakkallık yapan Fotide de 80 adet ekmek karnesi bulunmuştur.

Her iki suçlu da Millî Koruma mahkemesine verilmiş, karneleri kimden aldıkları yolunda tahkikata girişilmiştir.

Zeytinyağı fiyatları düşecek mi?

Zeytinyağı fiyatlarının 195 - 200 kuruşa kadar çıkması üzerine Belediye İktısat Müdürlüğünün şehrimizde bulunan belli başlı zeytinyağı tacirlerini umumi bir toplantıya davet ettiğini yazmıştık. Tacirler dün sabah yaptıkları toplantıda fiyat yükselişlerinde tacirlerin bir suçu olmadığını, fiyatların istihsal mıntakalarında yükseldiğini söylemiştir. Alâkadarlar bu fiyat tereffüünün gayritabiî sebeplerini araştıracaktır. Dün zeytinyağı fiyatları bir miktar düşmüştür. Birkaç gündenberi 195 - 200 kuruşa satılan zeytinyağı 185 - 190 kuruş üzerinden muamele görmüştür.

Piyasaya pirinç geliyor

Dün piyasada pirinç satışı pek az yapılmıştır. Bugün şehrimize muhtelif istihsal bölgelerinden mühim miktarda pirinç gelecek ve bu mallar pazartesi günü piyasaya çıkarılacaktır. Dün toptan pirinç satışları 170 - 180 kuruş üzerinden yapılmıştır.

Vecizelerin şerhi

Bir milletin ekmekten sonra birinci ihtiyacı tedris ve terbiyedir.

DANTON

Lüzumlu tedris ve terbiye fertler ve milletler için en hayatî ve en lüzumlu birşeydir. İlim, insanların şahsan tekâmül etmeleri ne ve yükselmelerine âmil olduğu gibi cemiyet için de faydalı birer insan olmalarına hizmet eder. Ferdi olgunlaştırır, yetiştirir. Ve bu nevi fertlerden teşekkül edecek cemiyetleri kuvvetlendirir, tahkim eder.

Tahsilsiz ve görgüsüz kimselerin fazlalığı bir cemiyetin en zayıf tarafını teşkil eder. Milletlerin medeniyet seviyesini, tahsil görmüş fertlerin miktarile yanılmaz bir ölçü halinde tayin edebiliriz.

Günün yazısı

Yine mangal kömürü meselesi

(Başmakaleden devam)

mütemadiyen yapılan neşriyat üzerine odun ve kömür satışlarına hayli durgunluk gelmiş ve fiyatlar da yükselmişti.

Fakat şimdi bizzat Belediyenin kömürü on beş kuruşa satacağı rivayetleri çıkınca halk pek tabiî bir endişe ile odun ve kömür dükkânlarına koşmıya başladığından hem mahrukat satıcıları iyi yapmışlar, hem de dediğimiz gibi fiyatlarda yeniden yükselme alâmetleri belirmiştir.

Fiyatların bu suretle yükselmesinde Eti Bankın kok kömürü tevziatını durdurmak hususundaki kararı da müessir olmuştur. İstanbuldaki Kömür Tevzi Merkezinin dağıtma işini birdenbire durdurması elbette doğru değildi. Birkaç bayi ve bir kaç müşteri suiistimal yapıyorlar diye bunun cezasını bütün bir şehir halkına çektirmiye kalkışmak pek insaflı bir hareket olmaz. Her aileye veya eve verilecek kömür miktarının nihayet iki tonu geçmemesi tedbiri başlangıçta düşünülmüş olsaydı, hem müşteriler fazla kömür alıp satmak fırsatını bulamazlar, hem de şimdi istihkakı olanlar kömürsüz kalmak tehlikesine düşmezlerdi. Bayilere gelince onların içinde suiistimal yapanlar bulunduğu gibi çok dürüst ve namuslu olanlar da vardır. Böylelerini seçip onlara kömür vermekte pekâlâ devam edilebilirdi.

Mangal kömürüne gelince, Mahrukat Ofisi geçenlerde gazetelere verdiği ilânda, Bulgaristandan kömür getirtmenin hayli güç olacağını söylemekte idi. Bu sözlerin de mangal kömürü fiyatları üzerinde ayrıca tesir yapacağı şüphesizdir. Evvelce Belediyenin bol ve ucuz odun ve kömür vereceğinin sık sık yazılması nasıl odun ve kömürcülerin ihtikâr yapmasına mâni olduysa şimdi de kömürün kâfi gelmiyeceği ve pahalı satılacağı haberlerinin şüyuu makûs tesir yapmıya başlamış ve dediğimiz gibi her iki yakacakta yükselme alâmetleri belirmiştir.

Bulgar kömürü yüzünden bu sene manen ve maddeten çektiğimiz sıkıntılar artık herhalde bundan sonrası için bize bir ders teşkil eylemelidir. Böyle en mühim bir ihtiyacımız için yabancılara muhtaç olmak ve hele kendi paramızla el açmak bizi mutazarrır ettiği kadar milli izzeti nefsimize de ağır gelmektedir. Binaenaleyh gelecek sene için şimdiden tedarikli davranıp muhtaç olduğumuz mangal kömürünün kâffesini dahilde imal etmek çarelerini düşünmeliyiz. Biz bunu yapabileceğimizden kat'iyyen eminiz. Mangal kömürü kadar imali basit bir yakacağı kâmilen memleket içinde yapamamayı akıl kabul etmez. Mesele bu işe hükûmetin yardım etmesinden, kömür yapanları teşvik eylemesinden ibarettir.

TASVİRİ EFKÂR

Roosevelt Türk Basın heyetini kabul etti

Vaşington, 2 (A.A.) — Cumhur Reisi Roosevelt, öğleyin Beyaz Sarayda Hüseyin Cahit Yalçın, Ahmet Emin Yalman, Ahmet Şükrü Esmer, Zekeriya Sertel ve Abidin Daver'den mürekkep Türk Basın Heyetini kabul etmiştir.

SON HABERLER

Roosevelt 8754 millik bir seyahatten döndü

(Birinci sahifeden devam)

Viskonsin, Minnesota, Nord Akota, Montana ve İdaho'yu ziyaret etmiştir.

Pasifik kıyılarını yol boyunca gezen Reis, Arizona, Yeni Meksiko, Teksas ve Luiyana'yı gördükten sonra cenup batıdan geri dönmüştür. Aynı zamanda Misisipi'deki ordugâhları ve Karolilna cenubundaki ordu kamplarını da teftiş etmiştir.

Seatle'de Pasifik bölgeleri için mütemadiyen gemilere bindirilen birçok Amerikan alayları için kurulan büyük dubaları gör müştür. Boeing tayyarelerinin yapıldığı fabrikaları da gezmiş olan Roosevelt, burada sür'atleri pek büyük tayyareler yapıldığını söylemiştir. Vankuver aliminyum fabrikasında Reisicumhur, elle yapılan işlerde takip edilen metodları tetkik etmiştir. Bundan sonra meşhur Kaizer tezgâhlarını ziyaret etmiştir. Burada yeni yapılan bir gemi denize indirilmekte idi. Roosevelt bir kızağa çıkarak bir gemi teknesinin gözle görülebilecek bir sür'atle yükseldiğini görmüş ve bu harikulâde sür'at karşısında hayret etmekten kendini alamamıştır. Roosevelt bu tezgâhın Kaizer usulünün tatbik edildiği birçok tezgâhlardan biri olduğunu söyledikten sonra neş'eli bir yüzle şunları ilâve etmiştir:

«— Bu tezgâhların on günde bir vapur inşa ettiklerini biliyorsunuz. Halbuki bu sefer dört günde bir vapur yapıldığını gözlerimle gördüm. Hattâ dördüncü gün mürettebat gemiye binmiye hazırlanıyordu.»

Mare İzland deniz üssünde Cumhurreisi Japonlardan alınan bir denizaltıyı görmüştür. Bu gemilerin mürettebatı iki kişiden ibarettir. Aynı mahalde bulunan bir Amerikan denizaltısına dokuz Japon bayrağı resmedilmişti.

Meb'usların tetkikleri

(Birinci sahifeden devam)

sürülen fikirler büyük bir alâka uyandırmıştır. Kendisi de kadın olduğu halde, hemcinslerinin bugünkü durum karşısındaki hareketlerini tenkid eden ve bunun önüne geçilmesi lâzımgeldiğini Meb'uslarımıza anlatarak Meclisten buna dair bir karar alınması dileğinde bulunan bu muallim ezcümle şöyle demiştir:

—Kadınlarımız gittikçe artan lüks iptilâsı yüzünden, dolayısile bugünkü hayat pahalılığına âmil olmaktadırlar. Terlik veya takunyaya benziyen arkası, kenarları açık bir mantar ayakkabıya 50 lira veriliyor. Aile reisi olan erkekler - huzurları için - bunu almak mecburiyetinde kalıyorlar ve bu gayritabiî masrafı karşılamak için de ya sıkıntıya düşmek, yahut da gayrimeşru kazançlarla bunu kapatmak yolunu tutuyorlar. Ayrıca, fevkalâde hallerin devamı müddetince de balo, çay, ziyafet gibi eğlenceleri kaldırmak lâzımdır kanaatindeyim. Bu gibi eğlenceler de ailelerimiz arasında müthiş masraf kapıları açmakta ve lüks yarışını teşvik etmektedir. Bu eğlenceler yasak edilirse tabiatile bu gibi yerler için dalma yeni olarak yapılan tuvaletlere para sarfedilmiyecektir.

Bir başka muallim, Memurin Kanununda bazı tadilât yapılmasını; bir hukuk mezunu genç Avukatlık Kanununda tadilât yapılarak stajyerlere para verilmesinin teminini ve muhtelif vatandaşlar da semtlerindeki yolların yapılmasını istemişlerdir.

Alman tebliği

(Birinci sahifeden devam)

ri ordu tümenlerini desteklemişler ve müdafaa kanadını Don ile Volga arasında himaye etmişlerdir.

Aşağı Volga bölgesinde Alman ve Rumen muharebe tayyareleri mühim şimendifer hatlarının tahribine devam etmektedirler.

Don cephesinde Alman, İtalyan ve Macar hava kuvvetleri düşmanı ağır silâhlar ve her nevi taşıt bakımından ağır kayıplara uğratmışlardır.

İlmen gölünün cenubu şarkisinde tarafımızdan yapılan taarruz teşebbüsleri muvaffakiyetle ilerletilmiştir. Ladoga gölünün cenubunda son günler içinde yapılan muharebeler neticesinde çember içine alınmış olan düşman tümenlerinin yok edilmesi yaklaşmıştır. Ladoga gölü üzerinde muharebe tayyarelerimiz bir karakol gemisini batırmışlar ve bir şilebi bombalarla hasara uğratmışlardır.

Roma, 2 (Radyo) — Bern'den bildirildiğine göre Stalin, Stalingrad müdafilerine, son nefere kadar müdafaaya devam etmelerini emretmiştir. Fakat bu emri, evvelkileri gibi telgrafla değil, telefonla vermiştir.

Sovyet tebliği

(Birinci sahifeden devam)

250 tank ve motörlü 3 piyade tümeni ile hücuma geçmişler ve ilk anda toprak kazanmışlardır. Daha sonra Sovyet pike bomba uçaklarile Stormovik tayyareleri mukabele etmişler ve bunları mitralyöz ateşine tutmuşlardır. Bunun üzerine Sovyetler yandan hücuma geçmişlerdir. Almanlar, Sovyet kıskacının ayakları arasına sıkışınca, ufak gruplar halinde çekilmiye mecbur olmuşlar ve Ruslar kendi mevzilerini düzeltmişlerdir.

Başka bir kesimde Alman tanklarının Rus hatlarından geçerek bir mayn tarlasına doğru gitmelerine muhalefet edilmemiş ve bu tanklardan 19 u havaya uçmuştur. Bir çok defa elden ele geçtikten sonra Ruslarda kalan meskûn bir mahallin zaptı için hâlen bir muharebe cereyan etmektedir.

KIZILORDUNUN TAARRUUZLARI

Stokholm, 2 (A.A.) — Rusların Stalingrad batı şimalinde yaptıkları hücumların başlıca yükünü İtalyan kıt'aları taşımak mecburiyetinde bulunuyorlar ve bu hücumların şiddeti gitgide artıyor. Diğer taraftan Kızılordu, Don nehrinin teşkil ettiği çıkıntının her iki tarafına şiddetli darbeler indirmektedir. Bunun sebebi, Almanların muvasala yolunu tehlikeye koymak ve Almanları Stalingrad muhasarasından vazgeçmek mecburiyetinde bırakmaktır. Bugün Sovyet kıt'aları Mihver kıt'alarının birçok mevzilerine girmişlerdir. İtalyanlar, şiddetle müdafaa ettiklerini söylüyorlar. Almanlar, Stalingrad'da ilerlediklerinden artık bahsetmemektedirler. Stalingrad'ın harabe haline gelmesinden dolayı artık hiçbir stratejik değeri kalmadığını ve kurmayın Alman tümenlerini Rusya içerlerine doğru yürütmeyi ve bu hareketi yapacak olan kıtaları kabil olduğu kadar tehlikeden sakınmayı tasarladığını söylemek istiyorlar.

STALİNGRADIN İÇİNDE VAZİYET VAHİM

Moskova, 2 (A.A.) — Reuter ajansının hususi muhabiri Harold King yazıyor:

Stalingrad'ın içinde vaziyet vahimleşmiş, fakat şehrin haricinde iyileşmiştir. Şimalden ve şimali şarkiden Don'un şarkındaki steplerde taarruza geçen Kızılordu, büyük bir gece muharebesinden sonra Almanları birkaç dereden ve sırttan çıkarmıştır. Kızılordu, bir nahiyenin varoşlarına da girmiştir. Şimdi burada muharebe depam etmektedir. Almanlara yeni takviye kıt'aları gelmiş olması birkaç kesimde düşmana sayı üstünlüğünü vermiş ve şimali garbi varoşlarında Almanlar iki üç yüz metre kadar ilerlemişlerdir. Bin yüz metre kadar uzunlukta olan dar bir kesime 3000 kadar top obüsü ve aynı miktarda havan obüsü yağdırılmıştır. Bunu müteakıp Almanlar hava kuvvetlerinin himayesinde tank ve piyade kuvvetile üstüste üç hücum yapmışlardır. Bu demir yağ muru altında Ruslar biraz geri çekilmişlerse de takviye alır almaz derhal mukabil taarruza geçerek bir Albay ve iki binbaşı da dahil olmak üzere birkaç yüz Alman öldürmüşlerdir.

RUMENLERİN ZAYİATI

Londra, 2 (A.A.) — Daily Telegraph gazetesinin yaptığı bir hesaba göre Rumenler Rusyada 300 bin kişi kaybetmişlerdir. Bu gazete Almanların Rumen bankalarını, büyük teşebbüslerini ve madenlerini ellerinde bulundurduklarını hatırlatmakta ve Rumanyanın sür'atle yıprandığı neticesine varmaktadır.

Harp batı Afrikaya da yayılıyor mu?

Müttefiklerin Dakar ve Kazblanka'ya taarruz etmeleri muhtemel

Fransızlar Dakardan kadın ve çocukları çıkarıyorlar

Paris, 2 (Hususi) — Fransız müstemleke devletinin müdafaası meselesi efkârı umumiyeyi gittikçe daha fazla meşgul etmekte ve umumi münakaşalara mevzu olmaktadır. Bu fazla alâka matbuatta da akisler bulmakta, ezcümle cuma günü Dakardan verilen bir haberde bu mühim liman şehrinden kadın ve çocukların çıkarıldığı bildirilmektedir.

Bugün (cuma günü) Vişi'de toplanan Nazırlar Heyeti de müstemlekeerin müdafaası mevzuu ile meşgul olacaktır. Fransız Garbî Afrikasında Dakarın muhtemel bir müttefikler taarruzuna karşı korunması meselesi hakkında neşrettiği makalede «Ouvre» gazetesi, İngilizlerin yakında yanız Dakar'a değil, aynı zamanda Kasablankaya karşı da taarruz etmelerinin muhtemel olduğunu müttefiklerin plânının Fransız Garbi Afrikasını ele geçirerek Şimali Afrikayı tehdit etmek ve orada De Gaulle'vâri bir hareket uyandırmak teşebbüsünde bulunmak ve nihayet Almanyayı - bu hareket işgal altında olmıyan Fransaya da sirayet ettiği takdirde - müdahaleye icbar etmekten ibaret olduğunu yazmaktadır.

Amerikan filosunun zayiatı

(Birinci sahifeden devam)

Francisko», «Omaha» ve «Vichita» tiplerinden birer dahil olmak üzere ceman 14 kruvazör, 5 adet «Astoria» tipi ile malûm olmıyan iki tipten birer kruvazörden ibaret olarak 72 adet Amerikan savaş gemisi batırılmıştır. Bundan başka Amerikan harp filosu Pasifikte 8 muhrip ile bir çok denizaltı gemisi ve ufak harp gemisi kaybetmiş bulunmaktadır.

Kabinenin içtimaı

(Birinci sahifeden devam)

kazançlar takımı öremiştir: Sahte beyannamelerle devleti dolandırmak, sahte faturalarla halkı dolandırmak, pahalılık geçecek diye, âdeta ödü koparak fiyatlandırma tröstleri kurmak, iktisarî şartların normal gelişimi telâkki ettirilmek istenmektedir. Milli düşman şimdi budur. Bunlar köy ve köylüyü, bütün istihsali kendilerine suç ortağı kılarak cehennemî mekanizmanın asıl işletme merkezinde bizi yanıltacaklarını sanmak budalalığında bulunuyorlar. Bezirgân ruhlu toprak tüccarları, masum çiftçi maskesi takınıyorlar. Esas, Milli Müdafaamızın, ve Milli Müdafaa politikamızın emniyetle, buhransız ve tehlikesiz nihayete kadar gitmesidir. Gayemiz bu olduktan sonra yolun şaşırtmacılarını doğrultmanın çaresini bulmaktan âciz kalacak değiliz.»

MEMURLAR, MÜTEKAİTLER VE EYTAM ERAMİLE UCUZ EKMEK

Ankara, 2 (Tasviri Efkâr) — Memurlara, mütekaid, eytam ve eramile ucuz fiyatla ekmek satışı hakkında bir karar verildiği malûmdu. Öğrendiğime göre bu kararın neticesi olarak ceman, 1.5 milyona yakın nüfus ucuz ekmek satışından istifade edecektir.

Karne olmıyan yerlerde

Memur ve müstahdemlerin ekmeklik hububatını Ofis verecek

Ankara, 2 (Tasviri Efkâr) — Öğrendiğimize göre, 1 teşrinievvelden itibaren karne esası üzerine kartla ekmek tevzi edilmemekte olan bütün vilâyetlerde devlet müessesat baremleri kanunlarına tâbi memur ve müstahdemler, askerî ve mülki tekaüd, dul, yetim maaşları ile malûliyet ve hidematı vataniye maaşı alanlar ve bütün bunların beslemeğe mecbur oldukları kimseler ve askerî bareme dahil olanların alleleri için ekmeklik hububatın Toprak mahsulleri Ofisi tarafından temin edilmesi kararlaştırılmıştır.

Ticaret Vekâleti, valiliklere telgrafla işarda bulunarak bu gibilerin haricarak kararnamesine göre beslemeğe mecbur oldukları nüfus adedini sormuştur. Ticaret Vekâletinin bu sorusuna cevap veren vilâyetlere bu esaslar dahilinde icap eden ekmeklik hububat derhal verilecektir.

Bu hususta hazırlanan talimatname Vilâyetlere gönderilmek üzeredir. Bütün bu işlere müteallik muamelât ve muhaberatı Toprak Mahsulleri Ofisi Umum Müdürlüğü takip edecektir.

Alman - İngiliz ağır yaralılarının mübadelesi

Berlin, (Hususi) — İyi haber alan mahfillerce bildirildiğine göre, ağır yaralı harp esirlerinin mübadelesi hususunda İsviçre delâletile Almanya ile İngiltere arasında müzakereler cereyan etmektedir. Almanlar tarafından tebarüz ettirildiğine göre, evvelce bu hususta başlanan görüşmeler, İngilizlerin verdikleri sözde durmamaları yüzünden neticesiz kalmıştır. Almanya ağır yaralıların mübadelesine öteden beri her zaman hazırdı. (E.P.)

ŞARKda

Arabacının kızı baş artisti HEİNRİCHE GEORGE in en son yarattığı ve meşhur rakkase

BAYAN ADALET

in Şark Danslarile süslediği

KISMET

Reji: GEZA VON BOLVARY

Seyircilerin mütemadi gözyaşlarına, takdir ve alkış tezahüratına mazhar oluyor.

Bugün saat 1 de tenzilâtlı matine.

1914 CİHAN HARBİNE NASIL GİRDİK?

— 41 —

Yazan: Ziya Şakir

ÇIKAN KISIMLARIN HÜLÂSASI

Göben ve Breslav Alman zırhlılarına Boğaz dışında kömür verildi. Gemilerin Boğazdan içeri girmeleri hakkında şimdiye kadar hiçbir teklif yapılmamış ve Nazırlar meclisinde hiçbir şey görüşülmemişti:

(Bu satış keyfiyeti şimdilik hakiki değil, zahiridir. Haşmetlû imparator hazretleri, Rayiştagın reyini aldıktan sonra, kat'i satış muamelesinin icrası için emir verecektir.)

Berlinden gelen bu cevap vükelâ heyetini son derecede memnun etti. Çünkü iki harp gemisinin Çanakkale Boğazından girmesini şiddetle protesto eden Fransız ve İngiliz sefirlerine şimdi makul bir cevap verilecek... Bu yüzden zuhura gelmesi çok muhtemel olan bir felâketin önüne geçmek mümkün olabilecekti.

Gelen cevapta, kat'i satış hakkındaki fıkra, baştan savma bir şey değildi. Alman kanunlarına nazaran imparator, harp donanmasına ait hiçbir gemiyi satmak hakkına malik değildi. Böyle bir satış muamelesi, ancak Rayiştağın muvafakatile icra olunabilirdi... Bu da, nazırlar üzerinde ayrıca bir memnuniyet husule getirdi. Çünkü, haşmetmeab Kayzer hazretleri:

— Pekâlâ.. gemileri satıyorum. Çıkın bakalım paraları.

Demiş olsaydı, vaziyet son derecede müşkülleşecekti. Zira ağustos ayının o sıcak gecesinde, prens Said Halim Paşa hazretlerinin yalısında, aşlama şerbetler içilerek büyük bir hararetle müzakereler cereyan ettiği esnada, (hükûmeti seniye) nin (hazinei maliye) sinde bir balıkçı kayığı satın alınabilecek kadar dahi bir (meblâğ) mevcut değildi.

Meselenin kitaba uydurulmasına, bazı nazırlar pek sevinyorlardı. Bazıları da;

— Allah vere, işin altından bir çapanoğlu çıkmasaydı.

Diye, derin derin düşünüorlardı.

Fakat her ne olursa olsun, meselenin en pürüzlü cihetî, halledilmişti. Artık işin teferruatını - aidiyeti cihetile - Bahriye Nazırı Cemal Paşa halledecekti.

●

Cemal Paşa, - saat 5 de - uykusuzluktan ve üzüntüden sersemlemiş bir halde evine avdet eder etmez, hemen yatağına girdi. Birkaç saat uyuyup istirahat ettikten sonra, Bahriye Nezaretine gitti... Evvelâ, şöyle bir beyanname yazdı:

(Almanya hükûmeti donanmasına mensup (Göben) ismindeki zırhlı ile (Breslav) adındaki kruvazör, hükûmeti seniye tarafından iştirâ edilmiştir. Ve işbu iki harp gemisi, Çanak kaleye vasıl olarak Boğazı geçmiştir.)

Bu beyannameler, (resmî) idi. Cemal Paşa, gazetelerin sahiplerine de birer (hususî) mektup yazarak:

Hazinei maliyede gemi değil bir balıkçı kayığı alacak para yoktu

(İngiltere tezgâhlarında hükûmetimizin hesabına yapılmak ta olan (Sultan Osman) ve (Reşadiye) dritnotlarının, harbi müteakip İngiltere hükûmeti tarafından müsadere edilmesinden, son derecede müteessirdik. Fakat bu iki Alman gemisinin satın alınmasile, bu teessürümüzü bir dereceye kadar tadil ettik. Böyle bir teşebbüse giriştiğinden ve faydalı bir netice elde eylediğinden dolayı, hükûmetimizi tebrik ederiz).

Mealinde (pek hararetli) makaleler yazılmasını tavsiye etti. Beyannameleri bu mektuplarla beraber, derhal gazete idarehanelerine gönderdi.

(Fakat,.....)

Evet...

Fakat, başta Sadrıâzam Sait Halim Paşa - ve bilhassa, Enver Paşa - olmak üzere bazı nazırların büyük şevinçlere kapılmalarına rağmen, mesele henüz katiyetle halledilmiş değildi... Hattâ, bir kat daha nezaket kes betmişti.

O tarihte kara ordumuzu bir Alman heyet ıslaha çalıştığı gibi, deniz kuvvetlerimizin ilerlemesi için de donnamamızda bir İngiliz heyeti bulunuyordu. Ve bu heyete de, (Osmanlı donanması kumandanı) sıfatile (amiral Limpos) isminde bir zat riyaset ediyordu.

Bu zat, son derece nazik, terbiyeli ve bilhassa Türk dostu idi. Kendisini, bütün muhitine sevdirmişti. Büyük bir gayret sarfederek, donanmamızda bir hayli terakki eserleri de göstermişti... Şimdi bu zata nasıl olur da:

— Aziz dostum!.. Biz, Almanlarla anlaştık. Onlardan, iki gemi satın aldık. Artık donanmamızın başında, bir Alman kumandan (yani, amiral Soşon) bulunacak. Şimdiye kadar yaptığınız hizmetlere teşekkür ederiz. Artık siz geri çekiliniz. Kumandayı, Alman amiraline teslim ediniz.

Denilebilirdi.

Cemal Paşa, bu nazik vaziyeti nasıl halledeceğini düşünüp dururken, amiral Limpos'tan kendisine bir mektup geldi. Pek samimî bir lisanla yazılmış olan bu mektup, şu mealde idi:

(Almanların (Göben) zırhlısile (Breslav) kruvazörünü satın aldığımızdan dolayı, sizi büyük bir hararetle tebrik ederim. Zira bu iki gemi, Osmanlı donanmasına cidden büyük bir kuvvet temin edecektir. Komşu devletlerin donanmalarına, bir faikiyet temin eyliyecektir.

(Bu gemilerin derakap emrime verilmesi için lâzım olan muameleyi, bir an evvel intaç ediniz. Ben de, bunların zabitan ve mürettebatını donanmadan tefrik edeyim... Seçeceğim mürettebatın bir ay sonra, bu son sistem gemileri mükemmelen idareye muktedir olduklarını görerek bir memnuniyet hissedeceğinizden eminim.)

Cemal Paşa bu mektubu okurken, âdeta bayginiklar geçirdi.. Bu kadar safiyet ve hüsnüniyetle yazılmış olan bir mektuba ne cevap verecek.. nasıl olup da:

(Devamı var)

Çınaraltı

Bugünkü sayısında:

Ben milliyetçi değilim diyen bir öğretmen!
Yazan: H. E. ERKİLET

Edebiyatcılar ve Lisaniyatcılar — *Yazan: Peyami SAFA*

Seciye ve Ahlâk — *Yazan: Mustafa Hakkı AKANSEL*

Hamdi Başar, Ziya Gökalpa karşı
Yazan: Vecdi BÜRÜN

BUHRAN! — *Yazan: Yusuf Yiya Ortaç*

SÜLEYMANİYE (Şiir) — *Yazan: Edip Ayel*

Beyazıd da MARMARA Sineması üstünde

MARMARA GAZİNOSU

BUZLU KAPALI ŞİŞE BİRA, İNHİSAR ŞARABI, HALİS KAHVE, ALAKART YEMEK ve TABLDOT, MÜKEMMEL SERVİS. Marmara ve Adaların manzaralarını açık daraça ve kapalı salonlarında seyredilebilen ve hoş vakit geçirilen aile gazinosudur.

En kudretli bir aşkdan
En heyecanlı bir avantürden...
En ateşli bir mevzudan yaratılan

MEMNU MEYVA

BARBARA STANWİCK — HENRY FONDA'nın
Son zaferi

LÂLE'nin

günlerdenberi alkışlanan ilk şaheseridir.
Bugün saat 1 de tenzilâtlı matine.

SİNEMALAR

BEYOĞLU CİHETİ

		Telefon
İPEK	Kara Bulut - Vallace Berry (İng.)...	44239
LÂLE	Memnu Meyva (İngilizce)	43595
MELEK	Andi Hardi ve kâtibesi (İng.)	40868
SARAY	Küçük Nelli (İngilizce)	41656
SÜMER	Kadın İsterse (İngilizce)	42851
ŞARK	Kısmet - Heinrich George (Al.)	40380
TAKSİM	Tarzanın Yolu	43191
ŞIK	Gülmiyen Kadın - Çarlı Çen (Türk.)	43726
YILDIZ	Karlar Altında - Seven Kadın (İn.)	42847
ALKAZAR	Katil aranıyor - Bruce Cabot (İn.)	42562
ELHAMRA	Heyecan Arıyan Kızlar (Türkçe) ...	41341
TAN	Yaşa ve Sev — Deaniz Kartalı	

İSTANBUL CİHETİ

MARMARA	Kleopatra - Gece Yarısı Kontesi ..	23860
TURAN	) Yaşasın Saadet (İngilizce)	
AZAK	) Soyguncular Diyarı (İngilizce)	23542
ÇEMBERLİTAŞ	Kartal Pençesi - Bech Street	22519
MİLLİ	) Vaterlo Köprüsü (Türkçe)	22962
ALEMDAR	) Kara Alay (Türkçe)	23633

KADIKÖY CİHETİ

OPERA	Rebeka - Kahraman Subay (İng.)...	60321
HÂLE	Dehşet Adası - Denizaltı Devi	60112

Asipirol Necati Ağrı, sızıların, nezle, grip, romatizmanın ilâcıdır. Bahçekapı; Salih Necati

GRİPİN

Baş, Diş, Nezle, Grip, Romatizma

Nevraljî, Kırıklık ve Bütün Ağrılarınızı Derhal Keser.

Icabında günde 3 kaşe alınabilir.

Istanbul Bölge San'at Okulu Alım Satım Komisyonu Başkanlığından:

Kundura ve postal alınacak

Parti No.	Alınacak malın adı	Miktar	Muhammen fiyat Kuruş	Tutarı	Kat'i teminat	İhale G. ve Saat
1	Postal	2700 Ad.	1435	38745—	5811 75	7/X/942 Sa. 15
2	Kundura	2700 Ad.	1400	37800—	5670 —	7/X/942 Sa. 15.30

1 — Müstacelen teminine zaruret hasıl olan yukarıda yazılı 2 kalem giyim eşyası pazarlıkla ve parti parti halinde talibine ihale edilmek üzere eksiltmeye konulmuştur.

2 — İhale Yüksek Mektepler Muhasebeciliğinde Okul Alım Satım Komisyonu tarafından yukarıda gösterilen gün ve saatte yapılacaktır.

3 — İsteklilerin kat'î teminatı ihale saatinden evvel Yüksek Mektepler Muhasebeciliği veznesine yatırmaları veyahut teminat mektuplarını Komisyon Başkanlığına ibraz etmeleri lâzımdır.

4 — İsteklilerin bu pazarlığa iştirâk edebilmeleri için 2490 sayılı kanunun icap ettirdiği vesikaları haiz bulunmaları şarttır.

5 — Yukarıda yazılı 2 kalem giyim eşyasına ait şartname ve nümuneleri görmek istiyenler her gün İstanbul San'at Okuluna başvurabilirler. (318)

BAYANLAR ve BAYLAR

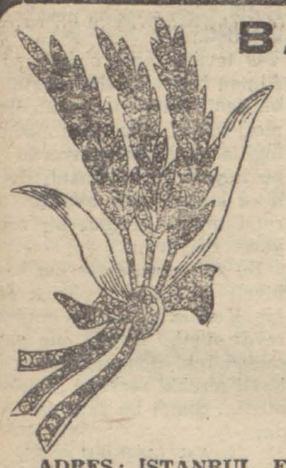

Müessesemizde daima KADIN ve ERKEK kol, cep saatleri, masa, duvar saatleri, altın ve plâtinnişan yüzükleri, kıymetli taşlarla süslü ÇİÇEK ve PLÂKLAR ve yeni «Şevaliye» yüzüklerinin zengin çeşitlerini bulundurduğumuzu bildirmekle şeref duyarız.

No. 9. BAŞAK
144 elmaslı 550 Lira

No. 9/A
120 elmas, 12 pırlanta 620 Lira

No. 24
23 elmas
2 pırlanta
345 Lira

No. 25
19 elmas
1 pırlanta
265 Lira

SINGER
Saat Mağazaları

ADRES: ISTANBUL, EMİNÖNÜ CADDESİ No: 8

Satışımız peşindir, veresiye muamelemiz yoktur.

ISTANBUL BELEDİYESİ İLANLARI

Atina Belediyesi memurlarına gönderilmek üzere Ankara Belediyesi tarafından satın alınacak evsafı şartnamesinde yazılı kuru incir, lâkerda ve tuzlu balık açık eksiltmeye konulmuştur. Şartnamesi Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir.

İhale 19/10/942 pazartesi günü saat (14) de Daimî Encümende yapılacaktır.

Tahmin bedeli (2430) lira, ilk teminatı (182) lira (25) kuruştur.

Taliplerin ilk teminat makbuz veya mektupları ve kanunen ibrazı lâzımgelen diğer vesikaları ile ihale günü muayyen saatta Daimî Encümende bulunmaları. (351)

* * *

Haseki, Cerrahpaşa, Beyoğlu ve Zührevî Hastalıklar hastahaneleriyle Zeynep Kâmil Doğumevi, Edirnekapı Sıhhat Merkezi ve Üsküdar Çocuk Bakımevizinin yıllık ihtiyacı için alınacak (21466) kilo beyaz karaman eti ve (1969) kilo sığır eti kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulmuştur.

Beyaz karaman etinin beher kilosunun muhammen bedeli (150) kuruş ve sığır etinin (120) kuruş olup mecmuunun ilk teminatı (2592) lira (15) kuruştur.

Şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir İhale 19/10/942 pazartesi günü saat 15 de Daimî Encümende yapılacaktır.

Taliplerin ilk teminat makbuz veya mektupları ve kanunen ibrazı lâzımgelen diğer vesikalarile (2490) No. lu kanunun tarifatı çevresinde hazırlıyacakları teklif mektuplarını ihale günü saat 14 de kadar Daimî Encümene vermeleri lâzımdır. (276)

DAİMÎ veya MUVAKKAT MUHASİB ARIYANLARA

Muhtelif usullere vakıf sabahtan akşama kadar veya günün muayyen saatlerinde çalışır bir muhasib iş aramaktadır. Taşraya da gidebilir. (SIFIRCIOĞLU) rumuzile Fatih Atikali Fevzipaşa caddesi 233 No. birinci kat 3 No. ya tahriren müracaat

İstanbul Bölge Alım Satım Komisyonundan:

Nev'i	Miktarı kilo	Muhammen fiyatı Lira Kr.	Tutarı Lira K.	Kat'i teminat Lira K.	Pazarlık gün ve saati
Erimiş sade yağ Diyarbakır	1590	3 98	5970 —	895 50	
Kuru soğan İmralı	500	— 26	130 —	19 50	
Nohut	1509	— 61	955 —	137 25	
Kuru fasulya Horoz	2000	— 60	1200 —	180 —	
Beyaz peynir âzamî yağlı	540	1 40	700 —	105 —	8/X/942
Pirinç	4000	150 —	6000 —	900 —	perşembe
Börülce	2500	— 47	1175 —	176 25	S: 14
Kuru bakla	800	— 55	440 —	66 —	
			16530 Lira	2479 50 Lira	

1 — Yukarıda yazılı yiyecek maddeleri pazarlık suretiyle satın alınacaktır.

2 — Her kalem ayrı ayrı pazarlığa tâbi olduğundan, isteklî teminatı ayrı ayrı Yüksek Mektepler Muhasebeciliğine toplantı saatinden evvel verecektir.

3 — Sade yağ tahlile tâbidir. Tahlil ücreti müteahhide aittir.

4 — Nohut, kuru fasulya, börülce ve kuru baklanın nümuneleri vardır. Yalnız isteklî verebileceği pirincin nümunesini getirip Komisyona gösterecektir. Kabulü Komisyona aittir.

5 — İstekliler nümuneleri ve sade yağ evsafını mektepte görebilirler.

6 — Komisyon Cağaloğlunda Yüksek Mektepler Muhasebeciliğinde yukarıda gösterilen saatte toplanacaktır. İlân olunur. (323)

At meraklılarına

Satılık güzel bir at

Romanya cinsinden 1,60 boyda büyük bir itina ile yetiştirilmiş, binek ve araba koşmakta kullanılabilecek güzel bir at satılıktır. Taliplerin gazetemiz idaresine müracaatleri.

KURTULUŞ

BİÇKİ ve DİKİŞ DERSANESİ

Müdiresi: Bayan Papazyan

Haftada dört gün kadınlara, günde üçer saat Fransız usulü ile biçki ve dikiş dersi tedris edilir ve 6 ayda Maarifçe musaddak diploma verilir. Feriköy Tepeüstü 116 No. Papazyan apartımanı.

Z A Y İ

302127 numaralı nüfusumu zayi ettim. Yenisini aldım. Eskisinin hükmü yoktur. Fatih Askerlik şubesinden 1325 doğumlu Ahmet oğlu Kadri Pekesmer.

Türk Bayanları Biçki - Dikiş

Terakki Yurdu

Biçki ve dikişi hiç bilmiyenlere 9, bilenlere 6 ve dikişi bilip makastar olmak istiyenlere 3 ayda bütün incelik ve tefertüatile esaslı surette öğretir. Tasdikli diploma verir. Talebe kaydına başlanmıştır. Cumartesi ve pazardan maada saat 9-12 ve 14-17 ye kadar hergün müracaat olunur. Beyoğlu Altınbakkal Babil caddesi No. 63

Öksürük ve Bronşit

TURAL

Komprimeleri derhal keser. Her eczanede kutusu 35 kuruştur.

Muhtelif evsafta motör ve avadanlık alınacak

Alınacakların nev'i	Miktarı Adet	Muhammen fiyatı Lira K.	Tutarı Lira K.	Kat'i teminatı Lira K.	İhale gün ve saati
4 zamanlı 20 ilâ 40 PS dizel motörü	4	4000	16000	2400	
Dik veya yatık 6 ilâ 20 PS Dizel motörü	2	4500	9000	1350	
4 zamanlı 6 ilâ 20 PS benzin motörü	2	500	1000	150	
Mütenavip veya mütemadî cereyan dinamosu 20 KW.	2	2400	4800	720	
Mütenavip cereyan elektrik motörü 7 PS.	2	800	1600	240	16/10/942
Müstamel Studbacker otomobil motörü	2	550	1100	165	cuma
V 8 tipinde Ford otomobil motörü	2	600	1200	180	saat 14
Dodge marka otomobil motörü	2	450	900	135	
Fiat marka otomobil motörü	2	300	600	90	
Buick marka otomobil motörü	2	450	900	135	
Muhtelif markada çalışmaz halde otomobil motörü	10	220	2200	330	
Muhtelif avadanlık	328	Muhtelif	1321	198.15	
	360		40621 Lira	6093.15 lira	

İstanbul Bölge Alım Satım Komisyonundan:

1 — Müstacelen teminine zaruret hasıl olan yukarıda yazılı evsaf vesairesi mektepteki evrakında gösterilen motörler ve avadanlık pazarlık suretile alınacaktır.

2 — Pazarlık ihalesi Cağaloğlunda Yüksek Mektepler Muhasebeciliği binasında toplanan Komisyonda yapılacaktır.

3 — Yukarıda yazılı 360 parça olarak gösterilen motör ve avadanlığa ait teminat akçesi pazarlık zamanının ayrı ayrı olmasına binaen istekli her kaleme ait teminat parasını ayrı ayrı yatıracaktır.

4 — Avadanlık bir parti sayıldığından 328 parça avadanlık toptan pazarlık edilebilir.

5 — Pazarlıkla alınacak eşyanın şartnameleri vesair evsafını görmek istiyenlerin Okula müracaat etmeleri ilân olunur. (324)

İstanbul Nafia Müdürlüğünden:

22.10.942 perşembe günü saat 15 de İstanbulda Nafıa Müdürlüğü Eksiltme Komisyonu odasında (9986.92) lira keşif bedelli Yakacıkta yeniden yapılacak jandarma karakol binası inşaatı açık eksiltmeye konulmuştur.

Mukavele, eksiltme, bayındırlık işleri genel, hususî ve fennî şartnameleri, proje keşif hülâsasiyle buna müteferri diğer evrak dairesinde görülecektir.

Muvakkat teminat (750) liradır.

İsteklilerin en az bir tahhütte (5000) liralık bu işe benzer iş yaptığına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden İstanbul vilâyetine müracaatla eksiltme tarihinden tatil günleri hariç (3) gün evvel alınmış ehliyet ve 942 yılına ait Ticaret Odası vesikalarile gelmeleri. (304)

İYİ BİR RADYO MU ARIYORSUNUZ?

LUMOPHON Radyoları

Kulağınızı okşar, salonunuzu süsler yuvanıza neş'e katar

Tevzi yeri:

Mertebani sokak No. 17 birinci kat
Galata - Tünel köşesi
Telgraf adresi: SETMAN
Telefon numarası: 40691

ADEMİ İKTİDAR VE BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

FORTOBİN

SIHHİ MUAYENET VEKALETİNİN RUHSATINI HAIZDIR

HER ECZANEDE BULUNUR — POSTA KUTUSU 228

İnhisarlar U Müdürlüğünden:

İstanbul bira fabrikasında elde edilecek yaş küspeden 100 kazanı, ihale tarihinden itibaren haftada iki gün hariç olmak üzere diğer günlerde çıkacak küspeleri 3—4 ay zarfında almak şartile pazarlıkla arttırmaya konulmuştur.

Pazarlık 6/10/942 salı günü saat 10 da Kabataşta Levazım şubesindeki Merkez Satış Koimsyonunda yapılacaktır.

İsteklilerin pazarlık için tayin olunan gün ve saatta teklif edecekleri fiyat üzerinden %15 teminat parasile birlikte mezkûr Komisyona müracaatları ilân olunur. (251)

Yüksek Öğretmen Okulu Müdürlüğünden:

1. — Liselere öğretmen yetiştiren okulumuza yeni ders yılı için imtihanla talebe alınacaktır. Okulumuz parasız yatılıdır. Kayıt muamelesi 1 Eylülde başlar ve 7 Birinciteşrin akşamına kadar devam eder.

2. — Kabul imtihanına girebilmek için aşağıdaki vasıfları haiz olmak şarttır:

a) Türk vatandaşı olmak;

b) 25 yaşını bitirmemiş olmak;

c) Lise olgunluk imtihanını başarmış bulunmak;

d) Öğretmenliğe engel olacak bir sakatlığı olmamak.

3. — İsteklilerin Okula aşağıdaki evrak ile müracaat etmeleri lâzımdır:

1) Dilekçe; 2) Nüfus cüzdanı; 3) Lise bitirme ve olgunluk diplomaları; 4) Aşı kâğıdı; 5) 4.5X6 büyüklükte 6 fotoğraf.

4. — İmtihanlara 8 Birinciteşrinde başlanacaktır. Fazla malûmat almak istiyenlerin okula müracaatları lüzumu ilân olunur. (9175)

Liseler Alım Satım Komisyonu Reisliğinden:

Komisyonumuza bağlı 6 yatılı lisenin 1300 çeki (Gürgen, meşe) odunu 13000 lira tahmin bedelle kapalı zarf usulile eksiltmeye konmuştur.

Eksiltme 5/X/1942 Pazartesi günü saat 15.30 da Beyoğlunda Liseler Satınalma komisyonunda yapılacaktır. İlk teminatı 975 liradır. İsteklilerin 2490 sayılı kanunun tarifatı dairesinde hazırlıyacakları kapalı zaflarını belli saatten bir saat evveline kadar komisyon reisliğine vermeleri. Şartname Galatasaray lisesindedir. (10175)

İstanbul Bölge San'at Okulu Alım Satım Komisyonundan:

Nev'i	Miktarı	Muhammen fiyatı Lira Kr.	Tutarı Lira Kr.	Pazarlık günü
Muhtelif eb'adda makkap	144415 mm.	— 15	21662 25)	
Çapa marka saman eğesi 1-3 lük	800 paket	3 —	2400 —)	6-X-942 salı S. 14
File marka lama eğesi 10 pusluk	200	— 19	380 —)	
File marka lama eğesi 12 pusluk.	200	— 19	456 —)	
Muhtelif eb'adda eğe	34776 kilo	— 18	6259 68)	
İki taraflı destere	500 düzine	425 —	2125 —)	
Durax FL. vesaire	634 adet	Muhtelif	925 —)	
			34207 93	
Hususî çelikten mil	445 kilo	2 —	890 —)	6-X-942 salı S. 14.30
Kösele kayış	200 metre	3 75	1750 —)	
Kösele kayış	100 metre	7 25	750 —)	
Çelik demirci varyozu	305 adet	1 50	457 50)	
Dökmeci takımı	8 takım	70 —	560 —)	
			4407 50	
Grafit	2 ton	— 6.50	1300 —)	6-X-942 salı S. 15

1 — Yukarıda yazılı eşya Okul için pazarlıkla satın alınacaktır.

2 — Pazarlık Cağaloğlundaki Yüksek Mektepler Muhasebeciliğinde yapılacaktır.

3 — Eşya gösterilen üç parti olarak alınacaktır.

4 — Eşyanın umumi evsafını görmek istiyenler mektebe müracaat etsinler. İlân olunur. (325)

Bulmacamız

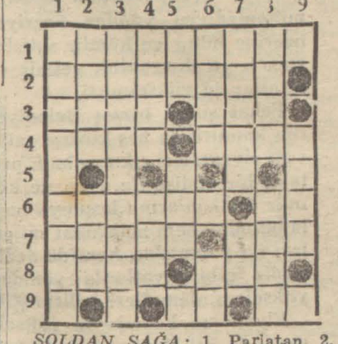

SOLDAN SAĞA: 1. Parlatan. 2. Çiğnenerek. 3. Yemek, Yapma. 4. Kan, Burç. 6. Kölelik, Harf. 7. Bakraç, Kale duvarı. 8. Su haline getir, Bakılır. 9. Etrafa dağıtır.

YUKARDAN AŞAĞI: 1. Gönülmeçler. 2. Anlayış, Baş. 3. Gemi iltîcagâhına duhul et. 4. Saha, Kabul etmeme. 5. Edat, İlim. 6. Bir yemiş, Nota. 7. Namazda geçer, Hesapla. 8. En az, Bir Rus şehri. 9. İz.

Evvelki bulmacanın halli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	A	T	E	Ş	●	D	Ü	Ş	●
2	R	U	H	A	N	İ	Y	E	T
3	A	F	İ	Ş	●	K	E	R	E
4	B	A	L	A	T	●	İ	P	
5	A	N	●	N	A	Ş	İ	T	●
6	C	●	Y	●	M	İ	L	●	D
7	I	T	A	●	●	R	E	F	İ
8	●	A	L	E	N	İ	●	E	L
9	A	L	I	Ş	A	N	●	N	E

RADYO

BUGÜNKÜ PROGRAM

7.30 Prog. saat	18.03 Orkestra
7.32 Vücudumuzu işletelim	18.45 Ç. Klübü
7.40 Haberler	19.30 Saat, haber
8.30 Müzik	19.45 S. Saat
13.30 Prog. saat	19.55 Fasıl Heyeti
13.33 Müzik	20.15 R. Gazetesi
13.45 Haberler	20.45 Şarkılar
14.00 Bando	21.00 Konuşma
14.30 At koşusu	21.15 Müzik
15.00 TEMSİL	21.45 Konuşma
18.00 Prog. saat	22.00 Orkestra
	22.30 Saat, haber
	22.50 Kapanış.

BORSA

2/10/1942 MUAMELESİ

Londra	1	Sterlin	5.24
Nevyork	100	Dolar	129.20
Cenevre	100	Frank	30.365
Madrid	100	Pezeta	12.9375
Stokholm	100	İsv. Kr.	31.16

ESHAM VE TAHVİLAT

	Muameleli	Muamelesiz
İkramiyeli %5, 938	19.90	—.—
İkr. Ergani %5, 933	—.—	22.20
%7½ T.borcu1,2,3	—.—	22.70
Sivas-Erzurum 1	—.—	19.99
Sivas-Erzurum 2-7	20.—	—.—
%2, 1932 Hz. tah.	—.—	52.50
%7, 1941 D.Y. 1	—.—	20.—
%7, 1941 D. Yolu 2	19.70	—.—
Anadolu D.yolu %60	—.—	22.25
» D. yolu 1-2	—.—	51.—
Anadolu D.Y. Tah. 3	—.—	50.—
Anadolu Mümes.	—.—	46.—
Merkez Bankası	—.—	152,50
İş Bankası nama	—.—	14.75
İş Bankası Hâmiline	—.—	14.75
İş Bankası Müessis	—.—	295.—
T. T. B. nama	—.—	3.75
Aslan Çimento	—.—	9.75
» » müessis	—.—	12.—
Şark değirmenleri	—.—	5.20
İttihat değirmen.	—.—	26.75
%6 T Bonoları	—.—	94.—
Telefon Şirketi	—.—	11.—
İst. Umum Sigorta	—.—	29.—
İst. Rıhtım. Dok	—.—	15.60
İst. Su T. Şirketi	—.—	5.20

Borsa harici altın fiyatı

	Dünkü	Bugünkü
Reşadiye	33.—	33.—
Külçe altın gramı	4.52	4.50
İsviçre altını	28.10	28.30
İngiliz altını	33.05	33.05

TAKVİM

İlkteşrin: Cumartesi

1361 H. Ramazan 22	3	1358 Rumî Eylûl 20
Gün: 276		Hızır 451

Vakitler	Ezanî S.	Ezanî D.	Vasıl S.	Vasıl D.
Güneş yarılı	12	11	7	00
Öğle	6	14	1	03
İkindi	9	30	15	29
Akşam	12	00	18	49
Yatsı	1	30	20	21
İmsak yarılı	10	33	5	21

Tasvir-i Efkar

Nüshası (5) kuruştur.

Abone şeraiti	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1440 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	yoktur.

Sahibi ve Neşriyat Müdürü: *Z. EBÜZZİYA*

Basıldığı yer: *Matbaai EBÜZZİYA*